

Warunki realizacji

doskonaleniu systemu planowania i zarządzania wypadnie zapewne jeszcze nie raz pisać; jest to proces ciągły.

○ Jednakże treść rozważań i sposób podejścia do tej problematyki muszą się zmieniać. Weszliśmy bowiem w nowy etap pracy nad doskonaleniem mechanizmu gospodarczego. W końcu lipca br. podjęta została – jak wiadomo – uchwała Plenum KC PZPR wytyczająca główne kierunki zmian w systemie planowania i zarządzania w latach. 1966-1970. W związku z tym muszą być opracowane metody wprowadzania w życie poszczególnych rozwiązań i przyjęta określona...

sady funkcjonowania przedsiębiorstw przemysłu: określonego, farmaceutycznego, nawozów azotowych. Kompleksowe eksperymenty powinny być również podjęte w przedsiębiorstwach przemysłowych ścisłe powiązanych z rynkiem artykułów konsumpcyjnych.

○ Ponadto w drodze eksperymentów należałoby sprawdzić: niektóre rodzaje nowych mierników produkcji zwłaszcza bardziej skomplikowanych, jak np. mierniki oparte na normatywnej pracochłonności i kosztach przerobu; możliwość zastąpienia limitowania funduszu plac przez inne zasady ustalania zadań produkcyjnych i niezbędnych do ich wykonania nakładów na pracę żywą; powiąza-

Sporo miejsca tej sprawie poświęca się w referacie i w uchwałach Plenum. W oparciu o nie sformułować można trzy główne sposoby działania.

PIERWSZY — to generalne zmiany obowiązujących zasad planowania i zarządzania przeprowadzane w drodze odrębnych uchwał, zarządzeń i wytycznych. Dotyczy to zmian o szerszym zasięgu dotychczas i przygotowanych od strony teoretycznej i organizacyjnej. Wchodzi tu w rachubę zmiany w metodach i trybie opracowywania narodowych planów gospodarczych, zmiany zasad i form planowania przemysłu, rozwoju nauki i techniki, handlu zagranicznego i inwestycji. Podobnie muszą być również opracowane nowe zasady ustalania cen fabrycznych,

portu i importu, a także powiązanie funduszy premiowych przedsiębiorstw i zjednoczeń z wynikami finansowymi tych jednostek.

W związku ze wzrostem liczby eksperymentujących jednostek gospodarczych trzeba określić dziedziny i ramy eksperymentowania, aby polityka na tym odcinku mogła być świadoma; zifyfikować przepisy dotyczące przygotowania, zatwierdzania i przeprowadzania eksperymentów. Nie jest bowiem najlepsza taka praktyka, że eksperymenty gospodarcze rodzą się niemal wyłącznie z dobrej woli przedsiębiorstw i zjednoczeń. plusują się tam, gdzie wola taka istnieje, a nie tam, gdzie to jest najbardziej wskazane i eksperymentują całym latami nie upowszechniając swych doświadczeń.

opracowanie środków trwałych, kredytowe formy finansowania inwestycji oraz zmiany w zasadach tworzenia i podziału funduszu zakładowego oraz wprowadzenie nowych zasad funkcjonowania przedsiębiorstw. Większość przewidzianych przeobrażeń generalnych powinna być wprowadzona w życie na przełomie bieżącej i przyszłej pleiady, tzn. w końcu roku 1965 i na początku roku 1966, aby stworzyć warunki realizacji zadań gospodarczych przewidzianych w planie na lata 1966-1970.

DRUGI kierunek działania — to eksperymentowanie w poszczególnych przedsiębiorstwach, zjedno-

Jednym z nich jest na pewno sposób ustalania długofalowych kierunków rozwoju gospodarczego na okres 15-20 lat. Rozważenia wymaga samo podejście do tego problemu. Wydaje się, że zbytnio jesteśmy obciążeni bilansowym podejściem do planu; ekstrapolujemy stan dzisiejszy na bliższą lub dalszą przyszłość, tracąc się głównie o to, czy wystarczy środków na oddzielenie wszystkich dziedzin i gałęzi produkcji. Podczas gdy o wiele słuszniejsze, zwłaszcza w

DOKOŃCZENIE NA STR. 7

DOKOŃCZENIE NA STR. 7

**ZBIGNIEW MADEJ — PO IV PLENUM —
WARUNKI REALIZACJI — str. 1.**

Pisząc o problematyce doskonalenia systemu planowania i zarządzania musimy jedno mieć na uwadze — warunki, w jakich przebiegać mają te działania. W rezultacie zmieniać się muszą metody wprowadzania nowych rozwiązań, przyjęć należy określić — najefektywniejsze na danym etapie — strategię ich wprowadzania itp.

W jak sposób mamy działać w chwili obecnej, co wynikać powinno?

RYSZARD TURSKI — CENTRALNE PROBLEMY W REGIONALNYM ZWIERCIADLE — TERENY ZANIEDBANE CZY ROZWOJOWE — str. 1

W artykule postawione zostało pytanie: czy można mówić o województwach zaniedbanych w tym sensie, w jakim mówi się o powiatach zaniedbanych gospodarczo? Many tu do czynienia z analogią słowa, a nie meritum. Nie ma bowiem obecnie województwa, które nie zostało objęte mniej czy bardziej intensywnymi procesami modernizacji, nie po-

siadamy województw o stagnacji gospodarczej. Ale różne są stopy aktywności i dynamiki gospodarczej poszczególnych regionów, różny powinien być dalszy kierunek ich rozwoju i różny stopień skryształizowania się ich miejsca i funkcji w systemie gospodarczym kraju.

Uogólnieniem pewnych spostrzeżeń wynikających z tej akcji, poświęcone były ponadto następujące publikacje: R. Turski — Góra — dół — góra, Z. G. nr 22, J. Rem — Rynek pracy — monołit czy monożalka, Z. G. nr 23, W. Szyndler-Głowacki — Za i przeciw deglomeracji, Z. G. nr 28, G. Pisarski — Regionalne problemy w centralnym zwierciadle, Z. G. nr 29.

Artykułem tym kończymy podsumowanie naszej akcji „Centralne problemy w regionalnym zwierciadle”.

JAN NIEGOWSKI — HANDEL ZAGRANICZNY PO I PÓŁROCZU — POMYŚLNE WYNIKI — str. 1

Komunikat GUS o wykonaniu zadań NPG w I półroczu spotkał się z żywym zainteresowaniem, a komentarze do niego cechuje w zasadzie optymizm. Zanimieszczone przez nas artykuł omawia sytuację w handlu zagranicznym w okresie pierwszych 6 mie-

sięcy br. Czy znajdujemy podstawy do pozytywnych ocen w tej dziedzinie, jak wyglądała struktura eksportu, a jak importu, jakie są perspektywy dla całego roku?

**HENRYK WEBER — BARIERY WZROSTU
SPOŻYCIA — BY ZJEŚĆ KONSERWOWY
OGÓREK — str. 4**
Ile to przeszkód trzeba pokonać, by zjeść konser-

Nasz poziom spożycia przetworów warzywno-owocowych daleko odbiega od spożycia w rozwiniętych gospodarczo krajach Europy. Co stanowi barierę spożycia, jakie progi należy pokonać — oto treść artykułu.

**CZESŁAW MEJRO — PÓŁPRZEWODNIKI
I EKONOMIKA** str. 9

Aby postęp techniczny stał się jednocześnie postępem ekonomicznym, nie może być przesunięty w czasie w stosunku do innych krajów. Dotyczy to szczególnie produkcji eksportowej.

Autor przedstawia konsekwencje, jakie może przynieść i na pewno przyniesie, nowy kierunek techniki — u nas dotychczas zaniedbany, a w wielu krajach rozwijający się dynamicznie — rozwój zastosowań półprzewodników.

Rok XX

**ZATRUDNIENIE
I POŚREDNICTWO PRACY
W I PÓŁROCZU BR.**

Jak już podawaliśmy (por. poprzednią informację o wynikach gospodarczych I półrocza br.), w bieżącym roku dynamika zatrudnienia w przemyśle i budownictwie w bieżącym pięcioletnim. Również plan zakładał stosunkowo wysoki wzrost zatrudnienia w gospodarce społecznie użytecznej, jednakże, jak wiadomo, wytworzyło się przekroczenie te założenia. W I półroczu br. stan zatrudnienia był w kolejnych miesiącach wyższy niż w I półroczu ubiegłego roku o 350-450 tys. osób.

W konsekwencji sytuacji znalazła się odbicie w biurach pośrednictwa pracy. W I półroczu br. w biurach pośrednictwa pracy w naszym kraju, w I półroczu br. nowe osoby poszukujące pracy wyniosła ogółem 51,6 tys. osób (w tym kobiet 46,9 tys. osób). Natomiast w I półroczu ubiegłego roku wyniosła 42,6 tys. (w tym dla kobiet 24,9 tys.).

Podjęte w ostatnich latach decyzje, mające na celu przyspieszenie rozwoju przemysłu, przyniosła już widoczny efekt. W 1984 r. liczba indywidualnych zakładów przemysłowych wyniosła 141 tys., co oznacza ich wzrost w stosunku do stanu na koniec 1983 r. o ok. 4 proc. Również zatrudnienie w zakładach przemysłowych wzrosło o ok. 4 proc. Największy rozwój wykazują przemysły budowlane. Obserwowany do niedawna spadek ilości zakładów odzieżowych i włókienniczych został zahamowany.

Dostawy nawozów dla całego rolnictwa w okresie od 1.7.1964 r. do 30.6.1965 r. były o 14,5 proc. wyższe niż w roku gospodarczym 1963/64. W ostatnim miesiącu wskazywał na dalszy wzrost dostaw nawozów sztucznych dla wsi. Np. w czerwcu br. wzrost dostaw wyniósł ok. 21 proc. w porównaniu z ich poziomem rok temu.

Największą dynamikę dostaw nawozów sztucznych obserwujemy w zakresie wapna nawozowego, którego dostarczono w bieżącym roku gospodarczym o 21 proc. więcej niż

DOKOŃCZENIE NA STR. 12

TERENY ZANIEDBANE CZY ROZWOJOWE

RYSZARD TURSKI

W prasie codziennej ukazało się ostatnio szereg artykułów publicystycznych i informacji o powiatach zaniedbanych. Przypomniano przy okazji, że przed kilku laty — w wyniku prac Komisji Planowania i Komitetu Przesztrznego Zagospodarowania Kraju PAN — skonstatowano 50 powiatów zaniedbanych. Powiaty tego typu najobficiej występują we wschodniej części Polski.

Czy można mówić również o województwach zaniedbanych? Wydaje się, że prosta analogia nie jest tu uprawniona. Powiaty zaniedbane zostały wydzielone w parciu o określone kryteria, które nie w pełni mogą być stosowane w analizach poziomu rozwoju gospodarczego w skali wojewódzkiej. Mapa powiatów zaniedbanych pozwala stwierdzić najogólniej, że są to mikroregiony nie objęte prawie wcale lub objęte w niewielkim stopniu ogólnymi procesami modernizacji gospodarczej, dokonującymi się w Polsce Łudowej. Gdyby przeprowadzono bardziej pogłębione statystycznie analizy zmiennych uwzględnianych przy identyfikowaniu zaniedbanych

powiatów — mogłoby się okazać, że zaniedbanie powiatowe pozostaje w najsłabszym związku ze słabym nasileniem procesów modernizacyjnych.

Tak więc wydaje się, że termin „powiat zaniedbany” ma stosunkowo skryształizowaną treść, która nie da się poprawnie odnieść do obszaru rzędu wojewódzkiego. Nie ma bowiem obecnie województwa, o którym można by powiedzieć, że nie zostało objęte w ostatnich dwudziestu latach mniej czy bardziej intensywnymi procesami podnizacji. Nie posiadamy województw gospodarczo stagnacyjnych, inercyjnych. Wszystkie województwa są regionami – jak to szeroko uduku-mentował chociażby cykl publikacji „Centralne problemy w regionalnym zwierciadle” – aktywnymi gospodarczo, rozwijającymi się. Ale stopa aktywności i dynamiki gospodarczej poszczególnych regionów jest wielce zróżnicowana. Różne są też typy wzrostu gospodarczego województw i barzo różny stopień skryształizowania się ich miejsca i funkcji w systemie gospodarczym kraju. Opierając się na bogactwie danych zawartych w

cyklu „Centralne problemy w regionalnym zwierciadle” można wysunąć tezę, że ogół województw da się podzielić na takie, które posiadają już wykształcone w swoich organizmach czynniki kumulatywnego wzrostu gospodarczego i takie, które takich wykształconych czynników jeszcze nie posiadają bądź posiadają je w postaci słabo krystalizowanej.

Opierając się na tym kryterium, zaliczamy do drugiej grupy regionów województwa: rzeszowski, lubelskie, wschodnie i północne części warszawskiego, białostocki i olsztyński. Województwa kieleckie, koszałińskie i łódzkie widzimy raczej w pierwszej kategorii województw – czynniki kumulatywnego wzrostu gospodarczego tych województw, jak i też proces kryształowania się ich funkcji w systemie gospodarczym kraju wykazują znaczną dynamikę rozwojową. Do pierwszej również grupy regionów zaliczamy oczywiście wszystkie pozostałe województwa, z tym jednakże zastrzeżeniem, że wschodnie powiaty województwa krakowskiego tworzą zwartą i dość rozległą strefę o strukturze pokrewniej województwom pierwszej kategorii.

Jak określić regiony pierwszej grupy?

Z geograficznego punktu widzenia latwo je zidentyfikować. Są to wschodnie tereny Polski. Trudniej je określić merytorycznie. Nie chcielibyśmy ich nazwać „zaniedbanymi” – ze względu na analogię z powiatami zaniedbanymi. Wydaje się, że najtrafniej będzie nazwać je województwami rozwijałymi się, ale ciągle jeszcze o słabej aktywności gospodarczej. Oba elementy tego określenia uzasadniają niewątpliwie fakt.

WZROST I DYSTANS

Rzućmy najpierw okiem na dotychczasowe procesy wzrostu aktywności gospodarczej na obsza-

DOKOŃCZENIE NA STR. 6

Handel zagraniczny po I półroczu

POMYŚLNE WYNIKI

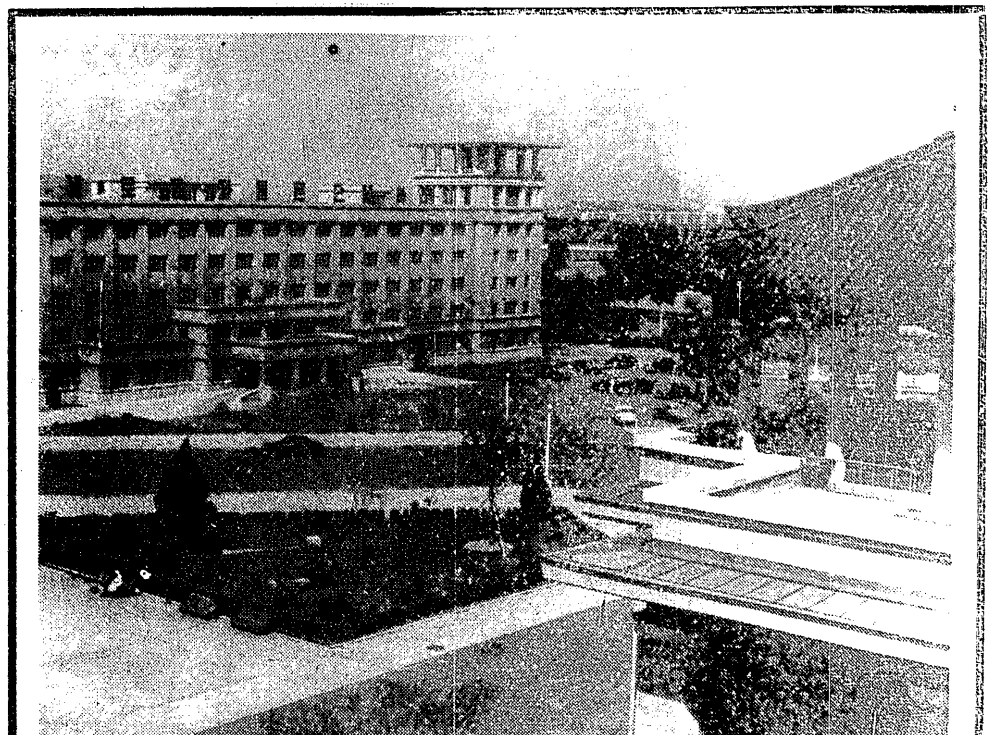
JAN NIEGOWSKI

publikowany niedawno komunikat GUS o wykonaniu zadań NPG w I półroczu br. spotkał się z żywym zainteresowaniem a komentarzy do tego komunikatu chełuje w zadziór optymizm. Są tu temu pod-
stawy. Rok 1965 zamknięła 5-letni cykl jed-
nego planu gospodarczego i jednocześnie stanowił
punkt wyjścia do następnego cyklu, decydujący więc
w określonej mierze o dynamice wzrostu ekonomicz-
nego kraju w dwóch okresach planowania wielolet-
niego, dlatego też zasługując na specjalną uwagę.
U podstaw optymistycznych ocen legło natomiast wy-
raźne ożywienie tempa rozwoju głównych działów
gospodarki, w szczególności zaś przemysłu.

Pierwsze półroczcie zamknęło się pomyślnym bilansem również w dziedzinie handlu zagranicznego, którego obroty uległy zwiększeniu w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku o 7,9 proc. O ile jednak w przemyśle mieliśmy do czynienia z wyraźnym przyspieszeniem dynamiki wzrostu, o tyle w handlu zagranicznym rozwój uległ pewnemu zahamowaniu, związanemu ze zwolnieniem tempa przyrostu eksportu. Eksport zwiększył się o 6,4 proc. wobec 18,4 proc. w roku 1964. Czyż są wobec tego podstawy do pozytywnych ocen w tej dziedzinie? Wydaje się, że tak. Warto przypomnieć, że przrost

eksportu osiągnięty w roku 1964 był rekordowy, nie notowany od wielu lat. Wiązał się on ze szczególnym dynamicznym rozwojem wywozu do krajów socjalistycznych oraz z pomyślną w sumie bilansową pogoda w drugim półroczu koniunktury cenowa w obrotach z krajami kapitalistycznymi. Sytuacja płatnicza, яка kształtowała się na tym tle, szczególnie w wymiarze z krajami socjalistycznymi, umożliwiła dokonanie przesunięć w proporcjach rozwoju handlu zagranicznego w bieżącym roku, położenie nacisku na zwiększenie importu. Zahamowanie dynamiki wywozu obserwowane w I półroczu nie jest więc wynikiem nieprzewidywanych trudności, lecz stanowi rezultat świadomie założonej w NPG tendencji. Oceny wymagają w świetle tego nie tyle przyczyny zwolnienia dynamiki eksportu, ile to, jak realizowane są założenia planu w tym zakresie. Jeśli tak pójść do zagadnienia, to wypada zwrócić przede wszystkim uwagę, że dynamika eksportu osiągnięta w I półroczu przekracza ustaloną w planie, przy czym dotyczy to zarówno eksportu do krajów socjalistycznych, jak i kapitalistycznych. W świetle wysokiego przekroczenia zadań wzrostu produkcji przemysłowej jest to zjawisko usprawiedliwione. Rola handlu za-

DOKOŃCZENIE NA STR. 9

Odbudowany po wojnie Phenian – stolica Ludowej Korei – jest dziś znowu poważnym ośrodkiem przemysłowym i kulturalnym kraju. O osiągnięciach Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej obchodzącej XX rocznicę wyzwolenia piszemy na str. 11.

STR. 9

